

GETHÄLSOVÅRD, 12 punkter

Ingen besättning går fri från hälsoproblem, men det finns metoder att minska riskerna även om det kan kosta pengar. Å andra sidan kan man tjäna pengar på att hålla hälsoproblemen utanför besättningen. Här är tankar kring ett **tolvpunktsprogram** för bättre hälsa hos getter.

Ett av problemen med getternas hälsa är att de som typiska bytesdjur inte gärna visar sig sjuka i form av ett ändrat beteende som vi kan avläsa. De lindriga första symtomen går oss förbi, och när vi väl uppfattar djuren som sjuka kan det vara sent att sätta in en behandling. Prognosen har försämrats. Hälsovård för getter ska alltså inte bygga på att behandla sjuka djur, utan på att göra vad vi kan för att de inte ska bli sjuka, profylax. Du måste uppfatta problemen innan de uppstår. Att ge getterna en god skötsel och en god miljö är en grundförutsättning. Att se till alla getter som individer varje dag, vare sig besättningen är på 5 eller 300 getter är nödvändigt. Att se till att foder och vatten fungerar och att alla djur har tillgång till det.

Lika nödvändigt är det också att göra anteckningar om det man ser i störningar av hälsotillståndet, så att man så småningom kan uppfatta om det finns ett mönster i avvikelserna, ett mönster som ger tankar kring förändringar. Anteckningarna kan innefatta uppgifter som:

- Mjölkproduktion
- Betäckning
- Killning
- Förlossningsproblem
- Antal födda killingar
- Insatta förbyggande åtgärder, t.ex. vaccineringar
- Tecken på sjukdom
- Utbruten sjukdom
- Behandling eller annan åtgärd
- Förändringar i miljö och utfodring
- Nya djur till besättningen
- Åtgärder i karantän

(Förflyttning av djur till andra ställen eller produktionsplatser ska alltid antecknas enligt EU-förordning).

Sjukbox

Skilj inte en get från flocken om det inte är nödvändigt. Bara att flytta geten till en annan plats är en stressfaktor som kan påverka hennes sjukdomsproblem negativt. Om du bedömer att en get är så sjuk att hon bör skiljas från flocken (t.ex. böldsjuka, juverinflammation eller kraftig mobbing), ge henne helst en sjukbox i samma utrymme som de övriga getterna går i, så hon hela tiden har lukt/syn/ljudkontakt med sina kompisar. Det blir då också mindre bråk när hon släpps tillbaka i flocken.

1: Rätt utfodring och miljö

Grunden i ett hälsoprogram är att inse att getter är getter, inte får eller decimalkor. Utfodringen måste vara anpassad till djurslaget get och getstallet ska vara anpassat för ett djurslag som hävdar revir i stallet. Getter som inte utfodras som getter, utan som kor eller får, ligger närmare sina fysiologiska gränsers utkanter. Det innebär att det fordras en mindre ansträngning, t.ex. infektion, för att hälsan ska störas. Lågt rankade getter måste också få möjlighet att komma åt foder och vatten med minsta möjliga bråk, och det är bra om det finns platser där de lågrankade getterna inte behöver känna sig hotade. Inte ovanligt är att det finns utrymmen där de kan krypa in, t.ex. under bryggor som högre rankade getter kan klättra upp på.

För inte in smitta i miljön

Riskera heller inte att dra in smitta till miljön. Även om det inte ska överdrivas så kan människor, skor, stövlar, bildäck etc. som nyligen varit i andra get- (eller får-) besättningar bära på smittämnen.

Låt alltså inte bilar som nyligen besökt andra djurhållande gårdar köra in på ytor där getterna har tillträde, och var beredd att erbjuda gäster rena skyddskläder/skoöverdrag. Undvik att bära engångsregnrockar i plast som skyddskläder i en getbesättning. Getterna äter av dem, och plast i magen är inte nyttigt.

Av övriga djur som kan bära på smitta som kan orsaka problem hos getterna kan nämnas katter, som genom sin avföring kan sprida parasiten *Toxoplasma* som kan orsaka aborter. Håll nere antalet katter till den nivå gården behöver för att hålla smågnagare under kontroll, behåll de äldre katterna som har högre immunitet och kastrera/sterilisera dem. Erbjud också katterna en sandhög i närheten av fodret som en alternativ toalett.

Betet

När det gäller betet måste man komma ihåg att getter i grunden är buskätare, inte gräsätare som kon eller blad-örtätare som fåret. Visserligen klarar getter som de generalister de är att leva på gräsbete, men kommer då som nämnts tidigare att hamna närmare sina fysiologiska utkanter, gränsen till ohälsa på grund av mag-tarmstörningar ligger nära. Ett bra bete för

getter ska vara buskrikt. Rönn, asp, sälg och vide är favoriterna, men även andra buskar och träd går bra. Ta rätt på alla grannars begagnade julgranar och låt getterna njuta av dem. Rhododendron eller azalea får inte finnas på betet liksom idegran då de kan vara dödligt giftiga för getter. Om getterna kräks, kontrollera om de kunnat komma åt rhododendronblad. Mineralfoder (med koppar) är en självklarhet. Mineralfoder till mjölkkor går bra till mjölkgetter. Extra tillskott av selen och E-vitamin ett par gånger under dräktighetens senare hälft rekommenderas. Kanske också till killingarna. Sverige är i stort ett selenbristområde. God tillgång till rent vatten.

Hornen

Hornen är avskräckande vapen, och i revirbråk används de. Avhorning är alltså ett sätt att minska effekter av aggressioner när getter ställs in i mindre utrymmen/stallar. En sådan insats kan också höja mjölkproduktionen. I en besättning där alla getter avhornades steg mjölkproduktionen med nästan 0,5 liter/get/dag, och rangordningen ändrades snabbt när "generaldjuren" blev utan horn. Lämpligaste sätt att avhorna är att låta veterinär bränna hornanlagen på killingar före 1 veckas ålder.

2: Råmjölk till killingarna

Det bästa skyddet mot infektioner för killingarna är att de snabbt, inom 4 timmar får i sig rikligt med getråmjölk. Om man misstänker eller vet att CAE-virus eller vissa mykoplasmer finns i besättningen rekommenderas att råmjölk och mjölk värmebehandlas före giva enligt CAE enligt punkt 6 nedan.

Killingarnas miljö ska vara ren och torr med god luftväxling. Temperaturen ska åtminstone på liggplatsen överstiga 6°C, gärna högre. En värmelampa godkänd för ladugårdsbruk bör därför erbjudas på liggplatsen vid kyla.

3: Köp inte in smitta

Inköp av djur innebär utan tvekan den största risken för att föra in nya smittämnen i besättningen. Har du t.ex. tänkt på att nästan alla de parasiter du har i din besättning har du en gång betalat för att få in. Och det är inte bara parasiter som följer med nyinköpta djur. Det finns ett myller av smittämnen, bakterier, virus, svampar. Ingen get är helt steril, (och ska heller inte vara det).

Sträva efter att transportera nyinköpta getter i eget fordon där du har möjlighet att själv styra över och kontrollera hygien. Det är dessutom väl känt att transporten i sig själv, troligen genom stress, sänker djurens motståndskraft, så att sjukdomar som djuren normalt är immuna mot, kan bryta ut. S.k. "shipping fever" täcker det begreppet.

Karantän

Av smittskyddsskäl rekommenderas att köpa getter från så få besättningar som möjligt, att sätta nyinköpta getter i karantän, gärna tillsammans med några egna utslagsgetter för att se snabbt överförbara smittor, samt att i karantänen kontrollera parasitsmitta, både utvärtes och invärtes, och vid behov avmaska. En kontroll av hälsoläget i de säljande besättningarna rekommenderas. Tänk fr.a. på yttre och inre parasiter, CAE, böldsjuka, juverinflammation, hälta (fotröta), benskabbar och smittsamt munskorv.

Karantänen ska ligga så avskilt från dina övriga getter (eller andra klövdjur) att risken för smitta blir låg. Inte i samma rum, helst i en annan byggnad. Vid skötsel av djuren, använd inte samma kläder och stövlar (eller skoöverdrag) i karantänen som du använder när du sköter dina övriga getter. God handhygien. Om du själv sköter både övriga getter och karantän, tag först hand om dina övriga getter innan du går till karantänen. Använd inte samma redskap, t.ex. för utgödsling, vattenhinkar eller fodervagnar, i eget stall och karantän.

När karantänstiden är slut upphör dessa restriktioner, rengör nu karantänen.

Lämplig karantänstid är minst 3 veckor, gärna upp emot 6.

För karantän gäller "all in – all out", d.v.s. karantänsutrymmet ska inte användas så att andra djur kan ställas dit under pågående karantän. Karantänen måste tömmas helt och desinficeras innan den får användas av andra djur.

Inköpta djur kan smittas av dina djur

Något du också bör tänka på att du kan ha en infektion i din besättning som dina getter utvecklade immunitet emot så att den inte syns, men som smittar nyinköpta djur. Det inträffar då att nyinköpta djur blir sjuka när de förs in i ny besättning, och att köparen då tror att han/hon köpt ett sjukt djur, vilket alltså inte behöver vara helt sant.

4: Håll kontroll på mag-tarmparasiter.

Getter är mycket känsliga för mag-tarmparasiter. De kan sätta ner getternas hälsa, sänka deras motståndskraft mot andra infektioner och sänka mjölkproduktionen. Släpper man ut getterna på ett gräsbete ökar risken för parasitsmitta eftersom det är i gräset eventuell parasitsmitta är som högst. Som buskätare har getterna inte genom årtusendena anpassat någon motståndskraft mot gräslevande parasiter. I värsta fall kan parasitangrepp orsaka dödsfall (t.ex. stora magmasken och stora leverflundran). På ett buskrikt bete smittas getterna mindre än på ett gräsbete.

Ett kontrollprogram mot parasiter ska dock inte i första hand baseras på avmaskningar, utan på förebyggande åtgärder

1. Köp inte in parasiter. Vid inköp av djur, kontrollera djurens parasitbelastning endera vid inköp eller i karantän, och åtgärda eventuella problem innan djuren införs i besättningen. Här kan en riktad provtagning vara nödvändig, liksom en avmaskning beroende på provsvaret. Provtagning under vinterhalvåret kan ge svårtytt svar på grund av att parasiterna i mage – tarm då kan ligga i dvala och inte producera ägg.
2. Planera betessäsongen så att parasitsmittan till getterna blir så liten som möjligt. Det första betet bör inte vara betat av får eller getter föregående sommar, och sträva efter att få betet att innehålla rikligt med buskar, grenar och låga träd.
3. Se till att getternas utfodring är tillräcklig både vad gäller fibrer, protein, energi, mineraler och rent vatten.
4. Styr eventuella avmaskningar efter provtagning och till lämpliga tillfällen.
5. Underdosera inte avmaskningsmedel. Dubbel färdos rekommenderas. Väg djuren. En vanlig orsak till nedsatt effekt av avmaskning är att djuret väger mer man uppskattat.
6. En annan orsak till nedsatt effekt av avmaskning är att man lägger avmaskningsmedlet på fel plats i munnen. Det ska ges långt bak i munnen, vid tungbasen. Läs bruksanvisningen, och skaffa en ingivare som är till för avmaskning.

Skydda också killingarna på stall mot parasiter. Det är då främst de encelliga coccidierna som kan ställa till problem. Killingmiljön ska vara ren och torr. Om killingarna är skilda från mödrarna rekommenderas att de får gå på ett bete som inte använts av getter eller får föregående betessäsong.

Tillskottsutfodring ute i foderhäck liksom erbjudna nedhuggna buskar eller träd kan anses som parasitfria.

Provtagning

Inom fårnäringen är det numera vanligt att ta avföringsprov för att undersöka dels vilka parasiter djuren bär på och dels hur mycket. Därefter tar man beslut om betesstrategi, om man ska avmaska och i så fall när, och vilket avmaskningsmedel som ska användas. Parasitprov = avföringsprov som skickas till ett parasitlaboratorium. Kontakta din veterinär för vidare upplysningar.

Mjölkgetter skiljer sig på några väsentliga punkter från fåren när det gäller parasiter. En av dem är att avmaskning innebär karens på mjölkleverans/utnyttjande till livsmedelsproduktion, inte ovanligt upp till 14 dagar eller längre. För avermectiner gäller ännu längre karenstider om de överhuvudtaget är godkända för getter som producerar mjölk för human konsumtion. Det är därför att rekommendera att man om möjligt lägger upp ett antiparasitprogram som, om avmaskningsmedel måste användas, bygger på att det ska ges under sintiden, som oftast är under vinterhalvåret. Däremot fungerar det dåligt att ta

avföringsprov för parasitundersökning under vinterhalvåret, eftersom många invärtes parasiter då ligger i viss dvala och äggproduktionen är låg. Bästa tiden för avföringsprover för parasitundersökning är på vuxna djur under våren (tidigast andra halvan av april och framåt före betesutsläpp). Svaret på provet får avgöra vidare åtgärdsprogram. Prov på hösten, främst från ungdjuren, är också användbart för att bedöma vilka parasiter som följer med getterna in i vinterstallet.

Sträva efter att det första bete getterna släpps på våren inte ska ha varit betat av får eller getter föregående säsong. Speciellt viktigt är det för killingarna.

De på betet övervintrande parasiterna aktiveras av dagsljus och värme på våren.

Observera att det finns några parasiter som inte tas fram av den vanliga provanalysen. Dit hör leverflundror och lungmaskar. För analys av dessa parasiter krävs extra order till laboratoriet.

FÅR BAS

Avföringsprover för parasitundersökning kostar pengar. Ett sätt att få ner kostnaderna för dessa är att gå med i FÅR BAS, som ingår i Gård och Djurhälsan. I priset ingår rabatt på träckprov avseende parasiter. Dessutom ingår fri obduktion av döda djur. Intransport till obduktionscentral måste dock ombesörjas av djurhållare. Kostnaden för FÅR BAS kan ni se på vår hemsida: www.gardochdjurhalsan.se

Avmaskning

Getter kräver vid avmaskning högre dosering av avmaskningsmedel än får, vanligast dubbel dos. Karenstider är alltså längre än för får och minst 28 dygn för slakt. Några avmaskningsmedel (t.ex. avermectiner) är inte godkända för djur som producerar mjölk för human konsumtion. Alla avmaskningsmedel för get är receptbelagda, så diskutera avmaskning och val av preparat med din veterinär.

5: Juverkontroll

Att hålla full kontroll över juverhälsan är helt nödvändigt i mjölkproducerande getbesättningar. Dels är många juverinflammationsbakterier smittsamma mellan getterna och dels är en del av dessa bakterier giftproducerande vilket kan göra mjölkprodukterna/osten smittfarliga. Tyvärr är *Stafylokokus aureus* en vanlig juverinflammationsbakterie hos getter. Den är både svårbehandlad, smittfarlig och kan vara giftproducerande.

Vid mjölkning krävs att de första strålarna vid förmjölknigen kontrolleras i någon form av provtagningskärl. Vanligast används CMT eller en svart hålad platta där flockor i mjölken blir synliga.

Med CMT ska de båda spenarna på samma get jämföras. Olika utslag på de båda spenarna bör följas upp med ytterligare kontroll, t.ex. bakteriologiskt mjölkprov som får leda till eventuellt fortsatta åtgärder. Kontakta veterinär vid misstanke på juverinflammation.

Behandla eller avliva?

Ett intressant spörsmål är om man ska behandla en juverinflammation, isolera geten eller slå ut den. Om geten behandlas ska den ändå bedömas som smittfarlig via mjölkkningsorgan och bör mjölkas sist. Hos kor är det känt att juverinflammationsstafylokocker också kan spridas genom kontakt mellan djuren via bl.a. nospengar. Om läget är detsamma på get är okänt, men getter med synlig eller behandlad juverinflammation bör om möjligt hållas åtskiljda från andra getter för att förhindra smittspridning.

Vid försök Ramseleområdet under 1970-talet visade det sig att utslagning av getter smittade med *Stafylokokcus aureus* i längden var att föredra framför behandling.

Om behandling sker rekommenderas att behandlade getter får bilda en egen flock (egen kätte) och mjölkas sist. Från den ”smittade” kätten får getter aldrig föras tillbaka till flock med juverfriska getter.

6: CAE-kontroll

Virussjukdomen CAE påverkar bl.a. immunförsvaret och risken för andra sjukdomar ökar hos CAE-drabbade djur. Den vanliga metoden att finna smittade djur är genom blodprover på djur som är minst 6 månader gamla, helst ett år. Eftersom falska positiva och negativa svar i sällsynta fall kan förekomma tas i allmänhet prover från samtliga djur över 1 års ålder i besättningen, en provtagning som ska upprepas årligen i minst 3 år innan besättningen kan bedömas som smittfri. Utslagning av smittade djur leder till att man så småningom kan få sin besättning smittfri. Eftersom råmjölk och mjölk är en dominerande smittväg bör även killingar som fått mjölk från smittade djur slås ut.

Köp sedan inte in smittan igen. Inköp av bockar och getter bör ske från CAE-fri besättning. För närvarande subventioneras CAE-provsanalyser på laboratoriet av staten om det får ingå i Gård och Djurhälsans maedi-visna-kontroll (MV-kontroll). Kontakt med Gård och Djurhälsan kan ske via www.gardochdjurehalsan.se

Det ska dock tilläggas erfarenheten av att det är svårare att sanera mot CAE hos get än mot motsvarande sjukdom, Maedi-Visna, hos får. Orsaken till detta är inte helt klar. Möjligen kan CAE-virus finnas dolt i besättningen i längre tid än MV-virus. En annan möjlighet är att CAE-viruset kan ha delvis andra smittvägar än MV-virus.

7: Klövkontroll

Hälta är ett problem både djurskyddsmässigt och produktionsmässigt. Smärta från klövarna sänker mjölkproduktionen hos getterna och betäckningsförmågan hos bockarna.

Vid inköp av djur, be att få uppgifter om den säljande besättningens klövstatus och klövhantering. Tänk speciell på fotröta som också kan smitta från får eller nötkreatur. Gå med bestämda mellanrum igenom alla klövar och verka när behov finns. Missbildade klövar förekommer, t.ex. korkskruvsklöv, som kräver tätare verkning. Ärftligheten för

klövmissbildningar är hög, så sträva efter att slå sådana djur ur avel. Betäck aldrig med en bock som inte har bra klövar.

Vid verkning, observera att getklövar inte ser ut som fårklövar. En getklöv ska från sidan vara romboid. Kronranden och sulkanten ska vara lika långa och parallella, och detsamma gäller trakt- och tåvägg.

8: Undvik Listerios

Av alla sjukdomar som kan utgöra ett hot mot getnäringen torde listerios, kringsjuka, vara den allvarligaste. Förutom att sjukdomen hos get oftast är dödlig kan den via mjölkprodukter, t.ex. getosten, smitta människor med allvarliga symtom som följd. Om det skulle ske (tyvärr har det redan skett i Sverige någon gång) kommer hela getnäringen att få en gemensam skuld och risk för köpmotstånd mot getprodukter kan uppstå.

Listeriabakterier är vanligt förekommande i djurmiljöer, och getter smittas genom att de får i sig bakterierna via foder eller vatten. Vanligaste smittvägen är ensilage med jordinblandning, eller ensilage där syrningen inte gått bra, t.ex. genom luftinsläpp i balarna. Bakterierna kan föröka sig i dåligt ensilage (jordinblandat eller högt pH (över 5,0)) även om det är kallt. Se därför till att dåligt ensilage eller hösilage inte ingår i mjölkgetternas foder. Hö är säkrare. Kassera dåligt foder. Håll även foderbord rena och torra.

Om listeriabakterier hamnar i mjölken, dödas de av pastörisering. Ensilageutfodring bör alltså kombineras med pastörisering av mjölken. Att naturliga mjölksyrabakterier skulle hålla listeriabakterier i schack, och därmed göra pastörisering onödig är enligt veterinär bedömning inte helt sant.

Pastörisering eller inte? Ystning kräver extremt god hygien även efter pastörisering, då sådan medför att en del av mjölkens egna försvarsmekanismer slås ut.

9: Obduktion

Ett djur som dött en onaturlig död kan vara det värdefullaste i hela besättningen. Det kan bära på information om hur du ska undvika att samma problem drabbar flera djur. Om oförklarliga dödsfall drabbar djur i din besättning rekommenderas obduktion. Ta kontakt med din gårdsveterinär för detta.

Getägare har möjlighet att gå med i FÅR BAS, som ingår i Gård och Djurhälsan. Då ingår fri obduktion av döda djur om behovet skulle uppstå. Kostnad för FÅR BAS se vår hemsida:

www.gardochdjurhalsan.se

För intransport av död get till obduktionscentral svarar djurhållaren. Kan ske via t.ex. Svensk lantbrukstjänst enligt deras taxa om man inte själv har möjlighet.

10: Bocken

Det vanligaste allvarliga sjukdomsproblemet hos bockar är urinsten. Förutom att det är plågsamt för djuret leder urinsten ofta till att bocken blir obrukbar i avel och måste avlivas. Till

skillnad från geten är bockens urinsystem uppbyggt av långa smala rör där urinstenar och uringrus gärna fastnar. Vid alla situationer där en bock eller bockkilling visar sjukdomssymtom ska urinsten finnas med i tankarna.

Urinsten kan ha många och komplexa bakgrunder utgående från foder och vatten, och ska med alla medel förebyggas.

- A. Se till att det alltid finns rent och gott vatten till bockarna. Tycker du att bocken dricker för litet kan du prova med att smaksätta vattnet med t.ex. några droppar äppelvinäger eller fruktjuice. Tillsatt salt i fodret ökar törsten. Upp till 2 % salt av fodrets torrsubstansvikt har inte givit några problem.
- B. Håll nere mängden kraftfoder till bockarna. De ska inte ha tillgång till de producerande getternas foder. Speciellt fosforrika och magnesiumrika foder ökar risken för urinsten. Spannmål är fosforrikt. Magnesium finns tillsatt i kraftfoder till mjölkproducerande djur.
- C. Även bockarna ska ha mineralfoder, men vid fri tillgång, se till att de inte äter mer än vad som förväntas (brukar anges på förpackningen).
- D. Det finns teorier att bockar på gräsbete eller bockar som utfodras med fint hö inte blandar ut fodret med tillräckligt mycket saliv som är basiskt, vilket påverkar pH och fosforbalansen i kroppen, något som i sin tur skulle leda till ökad risk för urinsten. Så ett fiberrikt foder galler, grenar, buskar, bark.
- E. Undvik att utfodra med oxalatrika (oxalsyra) växter.
- F. Gör gärna en kemisk analys av urinsten om fall inträffar och stenen (gruset) kan tas omhand. Det ger ledtrådar till nödvändig förändring i foderstaten/vattnet. Analys görs av SVA, Statens Veterinärmedicinska Anstalt, avd. för kemi, www.sva.se

11: Vaccinering

Internationellt är rekommendationer om vaccinering av get vanligt. Ändå är man medveten om effekten av vaccinering är diskutabel. Men i vissa situationer kan vaccinering ge effekt. Om man inte kan ge getterna deras fysiologiskt naturliga foder, utan utfodrar dem med hö, hösilage, spannmål och kraftfoder utan tillgång till grövre foder som buskar, d.v.s. foder med lägre fiberhalt och tanninhalt än getterna mag-tarmsystem kräver, kan vaccinering minska riskerna för dödsfall i mag-tarmstörningar. Tyvärr finns inget vaccin på marknaden lämpligt för getter, utan det får bli fårvacciner som innehåller många komponenter som getterna inte behöver. Idag (2019) är det vaccin som kan användas Covexin 8A, som finns att beställa via din veterinär.

Vaccinationsschemat för get är luddigt. Grundvaccinering och booster 2 + 1 månad före förlossning. Därefter minst 2 vaccineringar per år, varav alltid en gång ca 1 månad före förlossning. Det finns litteratur som anger att det inte räcker, utan vaccinering måste ske 3 eller till och med 4 gånger per år, men alltid en vaccinering ca 1 månad före förlossning.

Killingar kan vaccineras och booster vid 8 och 12 veckors ålder. **Men försök att i första hand utfodra getter som getter som getter, så minskar behovet av att vaccinera.**

Reaktion på vaccinet

Det händer att getter blir sjuka med feber och stort allmäntillstånd någon eller några dagar efter vaccinering. Det händer också att de får knutor i huden på injektionsstället.

Ta kontakt med gårdsveterinären om du känner behov av att vaccinera getterna.

12: Läkemedelsanvändning

Eftersom få receptbelagda läkemedel är registrerade för get gäller som grund EU:s kaskaddirektiv som kräver minst 7 dygns karens för mjölk och 28 dygn för kött. Den behandlande veterinären har sedan att avgöra om längre tider än så ska gälla. Orsak kan vara en högre dosering än den FASS-angivna för annat djurslag eller att get snabbare eller långsammare bryter ner/elimineras läkemedlet.

Dosera rätt. Getter är ofta tyngre än vad de ser ut att vara. Underdosering av t.ex. antibiotika eller avmaskningsmedel ökar risken för att resistens ska uppstå. Väg djuret. Om det är en hel grupp som ska behandlas, vilket kan inträffa t.ex. vid avmaskning, väg det djur som ser tyngst ut, och ge alla djur i samma grupp samma dos som det "tyngsta" djuret. Då blir ingen underdoserad.

D9-utbildning, d.v.s. sådan utbildning som ger dig rätt att ha vissa receptbelagda läkemedel hemma för bruk enligt egen bedömning, är f.n. inte tillåten för mjölkgetter.

Kalle Hammarberg

Fårhålsveterinär Hudiksvall